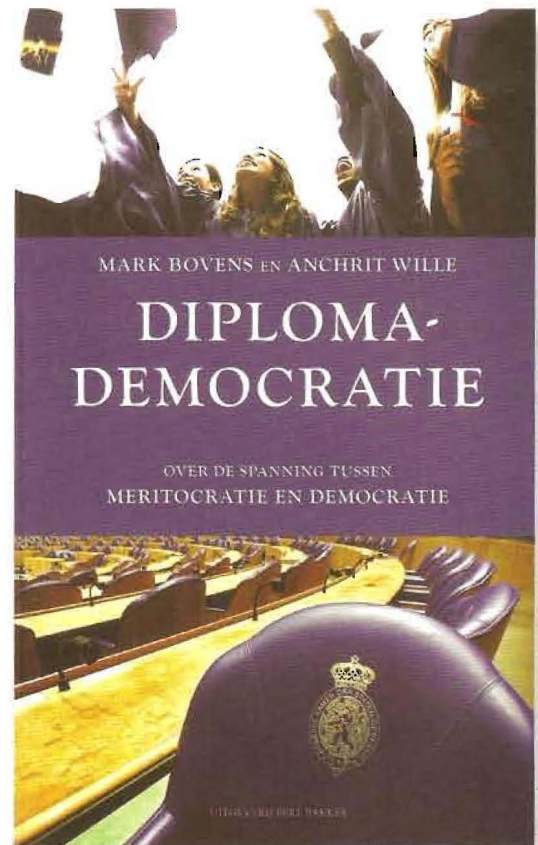

Participatie-elite

Titel Diplomademocratie
Auteur Mark Bovens en Anchrít Wille
Uitgever Bert Bakker
Prijs € 17,95

door Jan Steyaert, lector Fontys Hogescholen

Democratie is een groot goed en een belangrijk ingrediënt van maatschappelijke vooruitgang. Dat blijkt als we de laatste ontwikkelingen in de Arabische landen volgen en de vreugde delen als Mubarak eindelijk opstapt. We koesteren democratie om verschillende redenen, waarvan de gelijkheidsgedachte misschien wel de belangrijkste is. Het staat iedereen vrij om deel te nemen aan die democratie, zowel in termen van kiezen als zelf politieke mandaten opnemen. Groot is dan de consternatie als blijkt dat het land stevig in handen is van een zeer specifieke klasse. Anders dan in Egypte gaat het dan niet om geestverwanten van een langzittende president, maar om hoogopgeleiden. De afgelopen decennia zijn lageropgeleiden uit de bestuurdersstoeltjes verdwenen. Hoogopgeleiden hebben bijna het volstrekte monopolie verworven op het besturen van het land. En nee, dat kan niet worden verklaard door het gestegen opleidingsniveau. Bovendien gaat het niet alleen op voor het opnemen van politieke mandaten, maar ook voor de opkomst bij verkiezingen en andere vormen van participatie. Er is sprake van een opvallende participatieconcentratie: we zitten met een participatie-elite! Nederland is in theorie nog wel een democratie, maar de facto een 'diplomademocratie'. Dat leidt, zo argumenteren bestuurskundigen Bovens en Wille, tot nieuwe maatschappelijke verzuiling. De ontwikkeling naar algemeen

enkelvoudig stemrecht van een eeuw geleden lijkt een maat voor niets, het is nu weer een zeer specifieke groep die de touwtjes in handen heeft. Geheel nieuw is deze observatie niet. In 2008 schreef Bovens er al over in de Volkskrant, en begin 2009 kwam de Engelstalige versie van hun analyse uit – nu dus in het Nederlands. Erg wrang is daarbij dat de auteurs zelf moeten opmerken dat 'voor sociale wetenschappers die werken aan de universiteit het schrijven van een boek voor een wat groter publiek steeds ongebruikelijker is'.

Bovens en Wille komen niet alleen met een analyse, maar geven ook aan waarom een door hoogopgeleiden gedomineerde democratie een probleem is. Bovendien geven ze ook strategieën hoe ook lageropgeleiden (opnieuw) bij de democratie betrokken kunnen worden. Zo bespreken ze voor- en nadelen van bijvoorbeeld het herinvoeren van stemplicht, het verheffen van lageropgeleiden of vormen van verlicht populisme. Maar in dit boek ligt vooreerst een uitdrukkelijke uitdaging voor de sociale sector. Bevorderen van gelijke participatie hoort tot de verbinden-doelstelling van de verzorgingsstaat (naast verzekeren, verheffen en verzorgen). En al ruim veertig jaar is de participatieladder van Sherry Arnstein erg populair in onze sector. Tijd om er ook eens wat resultaten mee te bereiken. Zoveel is wel duidelijk na het lezen van dit boek. ■ js